

PO OBJAVI ČLANKA KARDINALA OTTAVIANIJA

Cerkev in Italijanska krščanska demokracija

„Cerkvi treba služiti, ne se je posluževati“. - O svobodi in samostojnosti katoličanov v politiki

V osrednjem glasilu Ital. Kat. Akcije Quotidiano je pretekli teden izšel članek kardinala Alfreda Ottavianija, ki je dvignil mnogo prahu po vsej Italiji in vzbudil veliko pozornost tudi v inozemstvu.

Ker je članek sprožil v javnosti živahne razprave, ki so v polnem razmahu ter bodo našle odmev v rimskem parlamentu, moramo načelno važno zadevo pojasniti tudi našim bralcem.

Kar je v izjavah kardinala najbolj padlo v oči, so tisti stavki, kjer se pritožuje, »koliko kritik, koliko nediscipliniranosti, da ne govorimo o nekaterih izdajstvih«, je opaziti v katoliškem taboru. »Med političnimi oblastniki se najdejo celo katoličani, ki si drznejo postaviti se na stran tistih, kateri ne le žalijo, ampak naravnost rušijo Cerkev!«

»In medtem«, nadaljuje kardinal, »se vsi obračajo na duhovnike, da bi jih naredili za mešetarske posredovalce pri mogočnejših. Zato postajajo ljudje v državi že trudni teh mož, ki bi se morali posvečati stvarjem večnosti, a so se spremenili v agente posvetnih

zadev. Na tak način se ne deluje v čast Cerkve, temveč raje v njeno nečast. To se ne pravi služiti Cerkvi, marveč se je posluževati.«

ODMEV KARDINALOVH BESED

Te izjave vatikanskega dostojanstvenika so izzvale v državi zelo širok in kaj raznovrsten odmev.

Prvi se je čutil prizadetega minister Del Bo, o katerem je znano, da se z zunanjo politiko vlade ne strinja v celoti. O njem trde, da bi po njegovem Italija ne smela pripadati niti zapadnemu niti vzhodnemu vojaškemu taboru, temveč biti nevtralna, se pravi neodvisna. Na neki zadnji seji vlade je nadalje zahteval, naj Rim, če želi pomirjenje s Sovjetsko zvezo, ne stavi Bulganinu »nesprejemljivih pogojev.«

Ker je Del Bo menil, da je kardinal med katoliške politike, ki si »drznejo staviti se na stran komunistov«, vstrel tudi njega, je nemudoma zahteval pojasnil od Zolija, in načelnik vlade je mlademu ministru nato izrekel javno zaupnico.

Kardinalov članek je pa povzročil veliko vznemirjenost tudi v najširših krogih Krščanske demokracije. Mnogi so ga tolmačili kot odkrit napad na vladno stranko in začeli so se celo širiti glasovi, da bo vodstvo stranke v znak protesta odstopilo.

Glavni tajnik Fanfani je te glasove sicer uradno najodločneje zanikal, toda že to, da so se sploh mogli pojaviti, dokazuje, kako močno so vplivale izjave kardinala na katoliške kroge v Italiji.

STALIŠČE OPOZICIONALNIH STRANK

Izjave cerkvenega dostojanstvenika so pa globoko odjeknile tudi v opozicionalnih skupinah. Nekaterim so zlasti ugajala tista mesta, kjer kardinal žigosa tiste duhovnike, ki so se, namesto da bi se pečali s svojim duhovnim poslanstvom, postavili v službo politike ter se spremenili v »agente posvetnih zadev.«

Voditelj liberalcev Malagodi je dejal: »Jaz nisem izrekel niti polovice tega, kar je napisal kardinal Ottavianij. Kot tajnik Sv. Oficija mora biti vsekakor boljše od nas poučen o Kršč. demokraciji.«

Tajnik Republikanske stranke Pacciardi je naglasil, da »je kardinal govoril pošteno, hrabro in resnično.«

Saragat je pa v imenu socialnih demokratov svetoval cerkvenim oblastvom in verskim ustanovam, naj v bodoče boljše premislijo, preden nudijo pomoč »politični stranki, sestavljeni iz takih članov, kot je Kršč. demokracija.«

Komunisti so ubrali seve drugačne strune. Njihovi očitki so se zgostili v obtožbo, da se je kardinal Ottavianij s svojim člankom protipostavno vmešal v notranje zadeve države. V ustavi italijanske republike je namreč člen 7., ki pravi: »Država in katoliška Cerkev sta vsaka na svojem področju neodvisni in suvereni.« S kakšno pravico se torej kardinal vtika v državno politiko Italije?

Na shodu, ki ga je imel v nedeljo Togliatti v Rimu, je strnil napade komunistov v en stavek: »Cerkev hoče postati gospodar države.«

KAJ PRAVI OSSERVATORE ROMANO

Togliatti se jasno zaveda, kolik pomen bi imelo tako geslo, če bi bilo resnično, v bližajočem se volilnem boju za rimski parlament. On dobro zna, da žive v republiki milijoni ljudi, ki so sicer antikomunisti in hodijo tudi v cerkev, toda nikakor ne marajo, da bi jim v politiki ukazovali duhovniki. To bi se pa utegnulo zgoditi, hoče Togliatti do-

Manzano in tovariši obsojeni!

Pred sodiščem v Vidmu se je v soboto zaključila razprava proti trem časnikarjem, ki jih je postavil na zatožno klopo g. Angel Kračina, župnik iz Šentlenarta v Beneški Sloveniji. Dne 26. oktobra 1955 je namreč videmski list Friuli Liberale objavil članek Artura Manzana, ki je med drugim trdil, da je g. Kračina voditelj »skupine jugoslovanskih aktivistov«, ki že več let »javno delajo za priključitev Beneške Slovenije k Jugoslaviji. Zaradi tolikšnega obrekovanja je šentlenartski župnik prijavil sodišču pisca Artura Manzana in obenem odgovornega urednika lista Friuli Liberale Georgia Provinija, ki je članek natisnil. Obenem je tožil urednika tednika Arene di Pola Pasquala De Simoneja, ki je obrekovanje ponatisnil.

Kljub zakonskim predpisom, da se morajo razprave takega značaja čimprej zaključiti, sta pretekli več kot dve leti, preden je sodišče duhovniku vrnilo odvzeto čast.

V soboto je za g. Kračino najprej spregovoril odvetnik dr. Bruno Panizzo. V več kot enournem govoru je neovržno dokazal, da so Manzanove trditve lažnive ter plod njegove skvarjene miselnosti. »Šentlenartskega župnika obtožujete«, je dejal obtožencem, »da je izdal Italijo. Toda svojih obtožb niste z ničemer dokazali. Pred sodnike ste pripeljali samo nekaj jecljajočih prič. Njihov edini »dokaz«, je nadaljeval dr. Panizzo, naj bi

bil, da g. Kračina govori slovenski in da v cerkvi pridiga v jeziku vernikov. S številnimi listinami je dr. Panizzo nato dokazal, da so duhovniki v Beneški Sloveniji vedno pridigali slovenski. Raba slovenščine se je ponekod vsaj deloma ohranila celo v dobi fašizma. Saj je pokojni msgr. Nogara še l. 1934 pisal nekemu slovenskemu duhovniku, naj po nedeljski italijanski pridigi naredi kratek posnetek v slovenščini. To se je dogajalo kljub temu, da je l. 1933 izšel Mussolinijev odlok, ki je slovenski jezik pregnal iz cerkev. In vendar, je dejal govornik, so Beneški Slovenci ostali zvesti državljanji. Vsi Italijani s ponosom ugotavljajo, da ni alpinski bataljon, ki so ga sestavljali sami Beneški Slovenci, imel med vojno nobenega dezertarja. Odvetnik je zahteval, naj sodniki proti časnikarjem izrečejo obsodbo, kot so si jo za svoja obrekovanja zaslužili. Za g. Kračino pa je zahteval 3 milijone lir odškodnine.

Slovenske pridige — veleizdaja

Zatem je na kratko spregovoril državni pravdnik, ki je obtožence spoznal za krive ter predlagal za Manzana 8 mesecev zapora, za Provinija 5, za De Simoneja pa 6 mesecev.

Nato so nastopili branilci dr. Borghi, dr. Centazzo in znani goriški monarhist dr. Pedroni. Ker jim ni uspelo dobiti otipljivih do-

(Nadaljevanje na 5. strani)

(Nadaljevanje na 3. strani)

NOVICE Z VSEGA SVETA

AVSTRIJA IN JUGOSLAVIJA

Med deželama vladajo na splošno dobri odnošaji. Nerešene so le nekatere zadeve: tako zaščita jugoslovanskih manjšin na Koroskem in Gradiščanskem in nekatera gospodarska vprašanja.

Po mirovni pogodbi ima Jugoslavija pravico, da si kot vojno odškodnino prilasti vso avstrijsko imovino na svojem ozemlju. Pogodba dopušča le nekatere izjeme, a vladi si nista še edini, na kaj naj bi se te izjeme nanašale.

Na Dunaju žele, da bi se Jugoslavija odpovedala premoženju, ki so ga imeli v Jugoslaviji avstrijski dobrodelnici, zavodi in cerkveni redovi, ter pustila Avstriji tudi počitniške domove v Dalmaciji, češ da bi to pospeševalo tujski promet med sosednima deželama.

O teh stvareh se bosta, kot beremo, začeli v kratkem pogajati Dunaj in Beograd in nato bo šel kancler Raab spomladi ali poleti uradno obiskal Jugoslavijo.

IZBRUHI NARODNE ZAGRIZENOSTI

Pred dnevi so se po Trstu razširili glasovi, da se je rimska vlada naposled odločila vpeljati na tukajšnjih sodiščih tudi rabo slovenščine, kot predpisuje londonski sporazum, podpisan od Italije jeseni l. 1954. V ta namen sta se odpeljala na posvet z vlado v Rim dr. Palamara in prvi predsednik tržaškega prizivnega sodišča.

Ko so za to zvedeli tukajšnji nacionalistični nestrpnosti, so jih zgrabili spet popadki umobolnosti.

Prvi so kajpada »ogorčeno in energično« protestirali misovci, češ da bi pomenila raba našega jezika na sodnih žalitev »časti tržaških Italijanov«.

Nadvse značilno je, da je fašistom neutegoma sledila, razume se, da spet »ogorčeno in energično« s protestom tržaška odvetniška zbornica. Za gospode odvetnike bi bila dvojzložni napad na »osnovno enakopravnost med italijanskimi državljani« ter bi kršila določila ustave republike. Zahteva po rabi slovenščine je zanje obenem dokaz »predrznosti manjšine, ki že tako uživa največje svobode v očitno škodo« italijanske večine.

To svojo globokoumno modrost učeni gospodje niso objavili samo v Piccolu, temveč so šli dalje: sporočili so jo tudi načelniku vlade, zunanjemu in pravosodnemu ministru ter predsedniku senata in poslanske zbornice. In to je prav, tako bo vsaj najširša javnost lahko spoznala njihovo ozkoumnost in zagrizeno nestrpnost.

SEDAJ SO SE UPRLI TURKI

Zadnje čase je imel človek vtis, da se Angleži končno nameravajo pobotati z Grki na Cipru. Na otok so poslali zmerne in pametnega guvernerja Foota, ki je pomilostil politične kaznjence, in zdelo se je, da dobi otok za sedaj resnično samovlado, po približno 10 letih naj bi pa prebivalstvo svobodno odločilo, komu naj pripade Ciper.

Ker je vsakomur jasno, da bo velika večina prebivalstva glasovala za zedinjenje z Grčijo, se je sporazumu sedaj pa z vsemi silami uprla turška manjšina Cipra, ki ne mara pod Grčijo.

V torek so v glavnem mestu Nikoziji in drugih krajih otoka izbruhnile divje demonstracije, med katerimi je turška mladina napadla s kamni, palicami in steklenicami angleške vojake, ki so odprli na izgreduke ogenj. Na cestah je obležalo petero Turkov, ranjenih je bilo tudi nekaj britanskih vojakov in častnikov.

Oblastva so razglasila nad turškimi kraji otoka izjemno stanje.

ZASEDANJE BAGDADSKE SKUPNOSTI

Ta teden so začela v Ankari, prestolnici Turčije, posvetovanja članic Bagdadske zveze, katerim prisostvuje tudi ameriški zunanji minister Foster Dulles.

Marsikateri čitatelj se bo vprašal, kaj je pravzaprav Bagdadska skupnost. To je skupina držav, in sicer Turčije, Iraka, Perzije in Pakistana, ki leže v sklenjenem pasu ob meji Sovjetske zveze v zapadni Aziji. Njen namen je, se skupno braniti pred nevarnostjo komunizma in nastopiti v slučaju potrebe tudi z vojaško silo. Skupnost se imenuje Bagdadska zveza, ker je bila pred nekaj leti ustanovljena v Bagdadu, prestolnici Iraka.

Zveza je po številu prebivalcev zelo močna, ker šteje okrog 130 milijonov duš, a bi no gospodarski in vojaški moči malo pomenila, če bi ne stali za njo Angleži, ki so jo ustanovili, in Amerikanci, ki jo podpirajo, a se ji nočejo uradno priključiti. Tega no-

čejo storiti, da bi se ne zamerili ostalim arabskim državam, katere se ne marajo priključiti niti komunističnemu niti zapadnemu taboru, čeprav niso Amerikancem nasprotni.

Tako stanje se lahko vzdrži samo, če bo Amerika prožila članicam ne le izdatno vojaško, ampak tudi gospodarsko pomoč. Sicer bodo vsaj nekatere odstopile ter se priključile velikemu sklopu nevtrálnih držav v Aziji. Dulles je šel v Ankaru na zasedanje v glavnem zato, da to prepreči.

POŠTENJAKOVIČI

V Milanu je policija začela malo bolj strogo pregledovati, kakšno blago prodajajo trgovci. Posebna komisija je preiskala 1108 vzorcev hrane in ugotovila, da jih je bilo 515 ponarejenih. Večina olja, prodanega kot olivno, je bilo vse prej kot olivno; v maslo je bila primešana margarina, v salame goveje in vse mogoče drugo meso. S takim ponarejenim blagom so trgovci prisleparili okrog 400 milijonov lir, ukradenih iz žepov gospodinj.

EJA, EJA, ALALÀ!

Misovci v Veroni so za t nedeljo sklicali politični shod, ki ga pa kvestura ni dovolila, ker je bila prošnja prekasno vložena. Kljub prepovedi so se zbrali na trgu ter začeli izzivalno sežigati rdeče cunje. Ko jih je policijski komisar Barbagallo pozval, naj se razidejo, so se fašisti vrgli nanj z gorečimi capami ter ga vsega opalili. Moral je v bolnišnico. Čez nekaj časa se je pretep iznova vnel in odpeljati je bilo treba v bolnico drugega komisarja. — Iz tega spoznamo, kakšno nasilje bi zavladalo v Italiji, če bi prišli na oblast misovski pretepači.

Izum zgodovinske važnosti

Fiziki Velike Britanije in Amerike so v petek sporočili svetovni javnosti, da se jim je s spojitvijo vodikovih atomov posrečilo proizvesti vročino od 5 do 6 milijonov stopinj. V kratkem jim bo, kot upajo, uspelo zvišati toploto na 25 milijonov.

Take visoke temperature so potrebne, če naj človek obvlada in s časom izkorišča ogromne energije, ki danes tičijo v strašni vodikovi bombi. V ta namen je pa treba ustvariti mnogo večjo toploto, tako, ki naj doseže 100 do 400 milijonov stopinj.

Od tega smo žal še zelo daleč, kajti Rusom se je doslej posrečilo proizvesti toploto 1 milijona stopinj, Angležem na njihovem atomskem zavodu v Harwellu pretekli teden 5 milijonov, Amerikancem pa 6. Od cilja so torej vsi še precej oddaljeni.

Pomen nove iznajdbe je predvsem v tem, da se je učenjakom posrečilo ob imenovani visoki toploti vsaj za hip zadržati in nadzirati strahotno silo, ki se sproži ob spojitvi vodikovih atomov. Ta hip je bil silno kratek: pri Angležih je šlo le za dvatisoči del sekunde, pri Amerikancih za milijonski del sekunde. Važno pri stvari pa je, da se je dala vodikova sila sploh nadzirati in, čeprav le za neznaten hip, ukrotiti. Z izumom so zapadni učenjaki vsekakor posekali Ruse.

Prava revolucija

Znanstveniki upajo, da bodo mogli, ko pridejo do višjih temperatur, nadzirati vodikovo silo čedalje več časa in jo končno za stalno obvladati ter postaviti kot gonilno sredstvo v službo človeštva.

Nova pogonska sila bi bila za vse narode neprecenljive vrednosti. Proizvajala bi se namreč iz težkega vodika, ki se nahaja v neizčrpni množinah v morju ter je povrh zelo poceni: en gram zahteva samo 170 lir proizvodnih stroškov, a je po energiji enakoven 10 tonam premoga. Vsakdo lahko izračuna, koliko stane tolika količina premoga!

Novo pogonsko sredstvo bi bilo tako rekoč zastoj ter obenem dostopno vsem državam. Skoro vsaka ima namreč morje ali se ga lahko posluži.

»Vsakdo ve« — je izjavil k izumu italijanski minister industrije Gava — »da je gospodarski razvoj odvisen od pogonskih sil in da so odkritja novih virov odločala v veliki meri o blaginji narodov, ki so jih imeli. Od tod dvig in propadanje držav«.

Če to pomislimo, je pristavil, si lahko predstavljamo, kakšna revolucija se začneja v svetovnih gospodarskih odnosih z odkritjem cenene in vsem dostopne gonilne sile, ki je nobena država ali skupina držav ne bo mogla monopolizirati ter izkoristiti kot sredstva politične oblasti.

Premog, nafta in ostala pogonska sredstva, ki se že tako čedalje bolj izčrpajo, bodo izgubila svoj pomen, nova cenena sila bo pa države izenačila ter omogočila splošno blaginjo v svetu.

Od tega cilja smo kajpada že zelo oddaljeni. Potrebna so še dolgotrajna in naporna znanstvena raziskovanja, ki bodo bržkone izpolnila ves drugi del našega stoletja.

NOVICE

PREBIVALSTVO AMERIKE

V Združenih državah se je lani prebivalstvo pomnožilo vsak dan za 8200 duš. Konec l. 1957 je Amerika štela vsega 172 milijonov in 800 tisoč ljudi, okrog tri milijone več kot leta 1956. V državi živi poldrugi milijon več žensk nego moških.

ŠOLSKE TABLE

Črne table, ki jih od nekdaj rabimo v učilnicah, bodo s časom izginile. Skupina francoskih zdravnikov je namreč ugotovila, da zmanjšujejo svetlobo v sobah in da jim je treba dati drugo barvo. Nadomestili naj bi jih z zelenimi, na katere bi pisali z rumeno kredno.

STEKLENA BANKA

V New Yorku so zgradili novo banko, katere stene so vse iz jekla in stekla. Mimo-idoči lahko opazujejo s ceste vse nameščenec od ravnatelja do strežnikov pri delu.

Odkar so poslopje sezidali, si ga dnevno ogledujejo stotine ljudi. Notranjost je tako razkošno opremljena, da ljudje primerjajo stroške za banko s tistimi egiptovskih faraonov za piramide v puščavah.

CHURCHILL SLIKAR

V ameriškem mestu Kansas City je 83-letni Winston Churchill pretekli teden izložil

svoje slike. Gre za 35 del, ki jih je državnik v teku let naslikal izvečine med počitnicami. Churchill zna torej sukati ne le peresa, marveč tudi čopič. Razstava bo trajala do 2. februarja.

OB POLENTI IN SIRU

V soboto je umrla v Ravasclettu najstarejša žena Karnije Vincenca Brovedani. Učakala je častljivo starost 104 let. Do zadnjega je marljivo delala po hiši in na polju. Ko so jo spraševali za skrivnost trdnega zdravja, je odgovarjala, da je treba vedno delati in skromno jesti. Povečini je uživala polento in sir in zvečer časih popila kozarček vina. Učakala bi bila še kakšno leto, da ni pred tedni nesrečno padla; nastala je pljučnica, ki je starko pobrala.

Po svetu

Francija — V francoski prestolnici so v neki kino dvorani vrtili film o Sahari. Puščava je ponos Francije, saj so v njej bogata ležišča nafte, ki naj bi državo osvobodila potrebe, da uvaža nafto iz tujine. Vsak obiskovalec kina je obenem z vstopnico dobil stekleničico dragocene saharške tekočine.

Češkoslovaška — V Benetkah so potegnili na obalo steklenico, v kateri so bili 4 listki z besedilom v angleščini, španščini in češčini. Gre za steklenico, ki so jo v Brnu vrgli v Donavo, od koder je potovala skozi Ogrsko, Jugoslavijo in Romunijo ter prišla v

Črno morje. Od tu jo je zaneslo mimo Grčije v Jadransko morje ter vrglo v Benetkah proti obali. Na listkih je bila prošnja, naj najditelj sporoči nekemu znanstvenemu zavodu v Brnu dan in uro najdbe.

Francija — V Parizu so zgradili prvo zaklonišče proti atomskim bombam. Njegove stene prenesejo sunek 100-tonske teže na kvadratni meter. Upati je, da pride v svetu do razorožitve ter da Parižanom ne bo treba bežati v zaklonišča.

Brazilijska — Da bi se mladi rod ne vzgajal v militarističnem duhu, so v mestu Sao Paulo prepovedali prodajo vojaških igračk, kot so puške, samokresi, topovi in slično.

Nemčija — Rdeči križ Zapadne Nemčije je objavil, da je v državi še 16 tisoč otrok, ki zama izščejo svoje starše. Gre za deco, katere je v homotijah vojne bila ločena od svojcev. Otroci so takrat bili še zelo majhni, tako da niso vedeli niti za rodbinska imena. Kako naj sedaj spoznajo starše in starši njih?

Združene države — V ameriškem mestu Memphis je neki kaznjenelec poslal iz zapora znancu pismo, ki je prišlo nazaj s pripombo pismonoše: »Naslovljenec se je preselil — novo bivališče neznano.« Nekaj dni kasneje je bilo isto pismo vrnjeno pošti z opazko: »Pošiljatelj pobegnil — naslov nepoznan!«

Amerika — Med zveznimi državami Amerike se po svoji protičrnski gonji posebno odlikuje Alabama. Mrznja do črnopolnih je tolika, da se oblastva ukvarjajo z načrtom preseliti črnce v severne, bolj strpne kraje Združenih držav.

Cerkev in Italijanska krščanska demokracija

(Nadaljevanje s 1. strani)

kazovati, ako bi pri volitvah Kršč. demokracija odnesla tako zmago, da bi postala popolna gospodarica v državi: najboljši dokaz vidimo v tem, kako je rimska vlada vzela molče in brez protesta na znanje poseg kardinala Ottavianija v zunanjo politiko Italije. Državljan, ki jim je pri sreju politična svoboda, naj glasujejo zato proti Kršč. demokraciji.

V veliko zadoščenje Fanfanija in vlade se je pa v važni zadevi oglasil preteklo soboto k besedi Osservatore Romano, glasilo sv. stolice. Najprej je ugotovil, da spis kardinala Ottavianija ne izraža mišljenja Vatikana, temveč le »nekatera njegova osebna razmotrivanja.« Vrhovno vodstvo Cerkve se potem takem ne strinja povsem s kardinalovimi nazori.

Osservatore Romano je nadalje smatral za dolžnost vzeti Kršč. demokracijo v zaščito. O njej pravi, kako je »v težkih trenutkih stala čisto skoro sama pred nalogo, da brani pravice vere in življenjske koristi krščanske vesti.«

O SAMOSTOJNOSTI V POLITIKI

»V čisto politične stvari« poudarja glasilo sv. stolice, »se ne maramo spuščati. Na tem področju nastopajo vsi katoličani sleherne dežele - in zato tudi Kršč. demokracija - na lastno odgovornost. Mi zategadelj nismo poklicani izraziti svoje sodbe o delu Kršč. demokracije na takih področjih.«

Izjava Osservatora Romana je očitno izrednega pomena. Z njo je namreč naglašeno,

da so katoličani v politiki popolnoma svobodni in neodvisni ter da cerkvenim oblastvom in duhovnikom ne pritiče pravica se vtikati v njihove čisto politične zadeve. O njih odločajo katoliški politiki sami po svoji vesti. Za Cerkev je važno in odločilno le to, da pri tem ne pridejo v navzkrižje s cerkvenim naukom in z načeli krščanske morale. V vsem drugem so politiki popolnoma samostojni.

Sv. stolica je s tem zavrgla in izpodbila očitek tistih, ki trde, da namerava Cerkev postati gospodar države, tako da bi duhovniki imeli odločilno besedo tudi v politiki. Z besedami vatikanskega glasila je bilo obenem odobreno stališče, katero je glede politike stalno zagovarjal pokojni De Gasperi in z njim njegovi nasledniki.

CERKEV JE ENO, STRANKA DRUGO

De Gasperi je bil mišljenja, da nič ne more bolj škoditi veri, nego če je ta ali ona stranka po mnenju ljudstva nekaka predstavica Cerkve. Tedaj postanejo vse napake in vse krivice, ki jih zagrešijo stranka in njeni voditelji, v očeh ljudi napake in krivice Cerkve.

Že koristi vere nam torej narekujejo dolžnost, da odgovornost stranke strogo ločimo od odgovornosti Cerkve. Politične organizacije naj nastopajo na lastno odgovornost in morajo zategadelj biti neodvisne.

»Vere ne smemo uporabljati v politične namene« — je dejal nekoč De Gasperi — »iz nje ne smemo narediti orodja. V našem ravnanju in naših izjavah se moramo držati tiste meje, ki nam jo nalaga spoštovanje do

vesti drugih državljanov, katerih prepričanje ni isto kot naše.«

Enakega mišljenja kot pokojni državnik je njegov naslednik Fanfani. To je razvidno iz govora, ki ga je imel pred kratkim v Bologni, v katerem je naznanil, da se stranka namerava tudi organizatorično povsem osamosvojiti od verskih združenj in ustanov.

»GRDA RAZVADA«

Da se vsemu nakljub nekateri ljudje poslužujejo duhovnikov v svoje politične in osebne namene, je po mnenju lista Kat. Akcije Centro Stampa »grda razvada«, ki jo je kardinal Ottavianij upravičeno zelo strogo grajal.

Ravno tako ostro je te dni ožigosal razvado sloviti jezuit Lombardi. V takih razmerah, je dejal, so za navadne ljudi »tisti duhovniki« pač Cerkev. In morda celo določeni duhovniki, ki so zagrešili nad verniki to ali oni »brezvestno dejanje« (azionaccia). Cerkev, poudarja oče Lombardi, so ponižali v politično stranko.

Kritika, izrečena od kardinala Ottavianija in jezuita Lombardija, je na žalost zelo utemeljena. O tem se lahko že prepričamo, če z bistrimi očmi premostimo in razmislimo tudi trenutne razmere v naših krajih in med našo manjšino.

Priznavamo, da nekateri gospodje pri tem ravnaajo v dobri veri: ne vedo, kaj je pravzaprav bistvo in cilj politike in ne poznajo načel Cerkve na tem področju. V tem pogledu smo pri nas na žalost zelo ozkosrčni in še silno zaostali.

Tako ravnanje je pa vsekakor v očitno škodo Cerkve in verskega življenja. Kardinal Ottavianij je o takih ljudeh zapisal, da »ne služijo Cerkvi, temveč se je poslužujejo« ter jo hote ali nehote »vlačijo v blato«.

Dopisi v Tržaškega

Še o tržaškem gospodarstvu

Predsednik Tržaške trgovinske zbornice prof. Luzzatto - Fegiz je prejšnji petek pred številnimi gospodarstveniki in časniki obširno poročal o gospodarskem položaju našega ozemlja v preteklem letu. Potem ko je obrazložil delovanje posameznih gospodarskih panog, je nakazal smernice, ki naj Trst vodijo v boljšo bodočnost. Tako kot pred nedavnim generalni komisar Palamara je tudi prof. Fegiz ugotovil, da se je splošno gospodarsko stanje ozemlja lani nekoliko zboljšalo, zlasti kar zadeva pristaniški promet. Ta je narasel za 4% in dosegel rekordno število nad 5 milijonov ton. Toda govornik je pri tem poudaril, da se je v ostalih italijanskih lukah promet v isti dobi povečal za 12%, na Reki pa za 15%. O ladjedelnicah, ki predstavljajo hrbtenico tukajšnje industrije, je dejal, da jim grozi resna kriza, če jih ne bo država gmotno podprla. Podjetja morajo namreč zelo drago plačevati najrazličnejše surovine, tako da niso sposobna uspešno tekmovali s cenami inozemskih ladjedelnic. Vrh tega imajo zastarele naprave, ki bi jih bilo treba čimprej obnoviti, za kar bi od države potrebovali 12 milijard lir. Mednarodna trgovina, s katero se je tik pred prvo svetovno vojno bavilo 600 tržaških podjetij, je v zadnjih desetletjih strahovito nazadovala, tako da je danes z njo zaposlenih le nekaj desetlin podjetij. Da se položaj korenito spremeni, strokovnjaki zahtevajo, naj se pomnože pomorske proge in zboljšajo železniške tarife. V Trstu bi zlasti potrebovali samostojen urad za mednarodno trgovino, ki bi hitreje in učinkoviteje posloval kot današnji v Rimu.

Nadomestilo za prosto cono

Da bi Trstu zagotovili zdravo gospodarsko bodočnost, je večina tržaških poslovnih ljudi že pred 3 leti postavila rimski vladi zahtevo, naj vse naše ozemlje proglasi za carine prosto področje. Ker so to zahtevo podprli široki sloji tukajšnjega prebivalstva, je Rim poveril posebni komisiji nalogo, naj vprašanje temeljito prouči. Čeprav je komisija svoje delo že davno zaključila, njeni zaključki niso še natančno znani. Vendar vse kaže, da proste cone ne bo. Nasprotuje ji namreč ne samo rimska vlada, temveč celo tukajšnja trgovinska zbornica. Ta namreč predlaga, naj se namesto proste cone nudijo Trstu posebne davčne olajšave, kot jih danes že imajo podjetja v žveljskem industrijskem pristanišču, nadalje znižanje registrskega davka ter odpravo davka na poslovni promet (IGE). Namesto splošne proste cone zagovarja Trgovinska zbornica samo industrijsko, se pravi, da bi smela industrijska podjetja uvažati surovine iz tujine brez carine, kar bi seveda moralo veljati tudi za izvoz izdelkov. S tem upajo pospešiti nastanek novih podjetij in odpraviti brezposelnost.

Rimska vlada in Trst

Prof. Luzzatto - Fegiz je v poročilu med drugim tudi odkril javnosti, kako gleda rimska vlada na tržaške gospodarske razmere. Tako smo zvedeli, da je pri predsedništvu vlade poseben urad, ki je odgovoren za tržaška vprašanja in ki mu načeluje senator

Spallino. Pred nedavnim se je pri njem zglašilo odposlanstvo iz Trsta ter mu izročilo spomenico o važnih tržaških vprašanjih. Senator Spallino jo je sprejel z naslednjimi besedami: »Tu imam že sedem spomenic o Trstu. Ta je osma. Priložil jo bom ostalim.« Nato je še dodal, da je tržaška pokrajina enaka ostalim in da je treba nehati s privilegiji. Predsednik Fegiz je naglasil, da so mnogi odgovorni ljudje mnenja, da se v Trstu mnogo bolje živi kot v marsikaterem drugem laškem mestu. Zato trde, da bi bilo krivično, če bi zaostale italijanske pokrajine nudile Trstu še kakšno pomoč. Približno tako misli, je dejal govornik, tudi senator Spallino, od katerega prejema navodila generalni komisar Palamara.

Odkrite besede prof. Luzzatto - Fegiza so široko odjeknile v vsem mestu ter naletele na splošno odobravanje. Pogodu pa niso bile Kršč. demokraciji, ki je predsednika sedaj začela javno napadati, češ da niti on niti njegovi sodelavci niso naredili svoje dolžnosti, ker niso vladi predložili nobenega načrta o tukajšnjih gospodarskih potrebah.

— o —

NABREŽINA

V soboto smo spremili k večnemu počitku 73-letnega domačina Josipa Semoliča. Pokojnik je umrl v tržaški bolnišnici, kjer je kljub zdravniški pomoči podlegel srčni bolezni. Pogreba se je udeležila velika množica Nabrežincev in prebivalcev bližnjih vasi, saj so pokojnika zaradi njegovega poštenega in mirnega značaja vsi spoštovali. Po poklicu je bil mesar in lastnik treh trgovin mesnih izdelkov.

Naj v miru počiva! Sorodnikom izrekamo globoko sožalje.

VIŽOVLJE

Smrtna kosa je prejšnji teden pretrgala nit življenja 83-letnemu domačinu Antonu Klariču. Revez ni mogel preboleti smrti svoje življenjske družice, ki je umrla pred nekaj meseci. Z njegovo smrtjo sta Sosljan in Vižovlje zgubila enega svojih tipičnih predstavnikov: pokojnik je bil, kakor vsi naši predniki, kmet in ribič. Bil je obenem dolgo let lovski čuvaj. Ohranili ga bomo v dobrem spominu, saj je bil moč vedrega značaja in vse življenje zaveden Slovenec.

Naj mu bo lahka domača kraška zemlja. Hudo prizadeti družini naj gre naše iskreno sožalje.

V bližnjem Sosljanu so prejšnji teden pokopali 74-letnega Jožeta Pahorja. Pogreba se je udeležilo lepo število pokojnikovih prijateljev in znancev, saj je bil vsestransko spoštovan mož. Naj mu Bog da večni mir in pokoj, sorodnikom pa naše iskreno sožalje.

BORŠT

Še prejšnji teden smo pozvali dolinsko občinsko upravo, naj poskrbi, da se nam asfaltirajo vaše poti. Danes pa že lahko poročamo, da so oblastva odobrila občini 6 milijonov lir, ki jih bodo potrošili za ureditev omenjenih cest. Dela se verjetno prično spomladi.

Nedavno tega smo tudi poročali o gradnji novega šolskega poslopja. V tej zvezi smo postavili nekaj predlogov, s katerimi se strinja velika večina vaščanov: stara šola se ne sme porušiti, temveč jo je treba samo tako preurediti, da bo služila drugim važnim namenom. Ker se bliža čas, ko bo treba nekaj odločiti, pozivamo občinske može, naj naš predlog upoštevajo.

VELIKI REPEN

Ko so nam preteklo jesen asfaltirali in ponekod tudi razširili cesto za Briščiške, in sicer samo do meje z zgoniško občino, so bili občestni zidovi povečini hudo poškodovani ali celo porušeni. Občinska uprava pa je poskrbela, da se tudi ti zidovi popravijo. Dela je pred kratkim prevzelo podjetje Milčič in upamo, da jih kmalu izvrši.

V zelo slabem stanju pa je tisti del poti, ki spada v zgoniško občino. Cesta je polna lukenj in nujno potrebuje popravila. Zgoniški občinski može naj je zato ne prezrejo, ko bodo razporejali dela v okviru tekočega gospodarskega načrta.

POGAJANJA V RIMU

Medtem ko pišemo, se v Rimu nadaljujejo pogajanja med zastopniki tržaških kovinarjev in predstavniki ladjedelniške industrije, da bi se končno rešil spor, ki že več ko 7 mesecev vznemirja večino našega delavstva. V razgovorih prejšnjega tedna niso sicer dosegli nobenega uspeha, vendar sta obe prizadeti stranki pokazali najboljšo voljo, da se končno sporazumeta. Novost je v tem, da je to pot odločno posegel v pogajanja predstavnik ministrstva za delo, kar je bilo, kot kaže, zelo uspešno.

Nekateri sodijo, da bo sporazum dosežen še ta teden. Medtem se je med tržaške delavce kot s strela z vedrega neba razširila vest, da je železarna (ILVA) v torek odpustila z dela 60 starejših uslužbencev. Zoper ukrep so odločno protestirale delavske organizacije. Naprosile so Urad za delo, naj skliče sestanek zastopnikov delavcev in podjetja, ki naj zadevo temeljito proučijo.

ZA LASTNIKE PREPUSTNIC

Kvestura sporoča, da je bil z jugoslovanskimi oblastmi v Kopru dosežen sporazum, s katerim so ukinili vidiranje starih prepustnic (brez slike). Odslej jih lahko uporabljate, ne da bi ti jih bilo treba po 4 mesecih obnoviti na policijskem komisariatu, se pravi, da prepustnice veljajo 8 mesecev. Opozorjamo pa, da boš smel s starimi prepustnicami prekoračiti mejo največ do 31. avgusta t. l.

ČESTITAMO

Te dni je z uspehom položil prokuratorski izpit dr. Igor Gruden iz Trsta. K uspehu mu iskreno čestitajo vsi njegovi prijatelji in znanci. Čestitkam se iz srca pridružuje tudi uredništvo Novega lista.

OD KOD »AZIJSKA«

Francoski zdravnik Juster je odkril, da povzročajo radioaktivni oblaki posebno vrsto bolezni: ljudi se loti glavobol, vročica, splošna utrujenost in nespečnost. Torej isti znaki kot pri azijski. Do istih zaključkov je prišel italijanski zdravnik Cosimo Amuso.

Zanimivo je, da so na takih znakih najprej obboleli ljudje ob obalah Tihega oceana v Aziji, kjer so se delali poskusi z atomskimi razstreljevanji. Od tod se je razširila bolezen po ostalem svetu in dobila ime azijska.

— Dopisi iz Goriške —

IZ DOBERDOBA

Obskrba prebivalstva z vodo povzroča naši občini velike skrbi. Črpalka pri jezeru, ki je zvesto služila že nekaj desetletij, je zastarela. Več vodovodnih cevi je izrabljenih in zato puščajo vodo, tako da Doberdobci in Poljanci ostanejo kljub najboljši volji občinskih upraviteljev večkrat brez vode. Potem ko je bivša občinska uprava to vprašanje preučila, je sklenila pristopiti k Vzhodno-furlanskemu vodovodnemu konzorciju. Tako je svoj čas ravnala tudi sovodenjska občina. Čitateljem Novega lista je že znano, da je konzorcij že odobril gradnjo vodovoda za vse sovodenjske občine, zlasti za Vrh, ter gradnjo doberdobskega vodovoda, ki naj služi tudi Dolu in Jamljam. Na Vrh bo voda s pomočjo črpalke pritekla iz Petovelj. Ena črpalka bo služila za potrebe Vrhovcev, druga bo pa polnila vodni zbiralnik, od katerega pojde voda v bližino Poljan, kjer bo manjši zbiralnik za Doberdob, Dol in Jamlje. Sodijo pa, da bodo ta dela izvedena šele v nekaj letih. Ker pa Doberdob nujno potrebuje vode, ne more čakati, dokler se vsa dela zaključijo. Zato je naš župan povabil na sejo občinskih svetovalcev, ki je bila predpreteklo nedeljo, tudi predsednika konzorcija CAFO g. Bressana in ravnatelja ing. Sartorija. Skupno so razpravljali, kako naj se današnje vodovodno omrežje v Doberdobu in na Poljanah tako popravi, da bo lahko služilo tudi tedaj, ko bo konzorcij že izvedel svoja dva obsežna gradbena načrta.

Po temeljiti razpravi so sklenili, da prevzame CAFO takoj v svojo oskrbo doberdobske vodovodno omrežje. Konzorcij naj bi zastarelo črpalko nadomestil z novo, pregledal in obnovil pokvarjene cevi ter postavil števce. Ta obnova pa je mogoča le, če občina dobi od države 11-milijonsko posojilo.

Vse to bo pa konzorcij naredil le, če se pristojbina za vodo, ki je doslej znašala le 800 lir letno na prebivalca, poviša na 1200 lir. Za občane bi to povišanje dejansko ne pomenilo večje obremenitve, ker je občinska uprava zaradi nizke pristojbine morala vsako leto dokladati iz občinskih dohodkov, to je iz denarja davkoplačevalcev. Tako je n. pr. v letu 1956 doplačala 1 milijon 200 tisoč in v letu 1957 800 tisoč lir.

Novo pristojbino so v četrtek prejšnjega tedna na sestanku odobrili tudi vsi hišni posestniki in družinski poglavarji. S pristankom so izrazili zadovoljstvo s sklepom, da prevzame CAFO takoj upravo doberdobskega vodovoda v svoje roke. Vedo pač, da bodo le na ta način zadostno oskrbovani z vodo.

IZ PODGORE

Tudi pri nas so predpreteklo nedeljo slovesno izročili 30 pokojninskih knjižic našim izgaranim, nad 65 let starim kmetovalcem. Knjižice jim je izročil podžupan dr. Poterzio, ki se je toplo zahvalil vsem tistim, ki so se borili za sprejem prevažnega zakona, zlasti še poslancu Bonomiju, predsedniku Zveze neposrednih obdelovalcev zemlje.

Na zadnji seji mestnega sveta so občinski možje med drugim sklenili, da se nova mestna hiralnica zgradi v Ločniku. Nekateri svetovalci so predlagali, naj se ta gradnja odloži, dokler posebna komisija ne ugotovi, da ni zdravstvenih ovir za zidanje hiralnice v

Ločniku. To stališče je zagovarjal zlasti liberalni zastopnik grof Attems. Upravičeno je trdil, da je oзраčje tudi v Ločniku še vedno nasičeno s smradom, ki ga povzročajo strupeni plini iz rayon oddelka naše predilnice. Župan pa je izjavil, da je ravnateljstvo predilnice že ukrenilo vse, da se smrad čimbolj zmanjša. V ta namen so nabavili posebne čistilne naprave iz Švice, ki stanejo 40 milijonov lir. Podgorci upamo, da bodo obljubljene čistilne naprave zares učinkovite.

V predpreteklem tednu smo pokopali 76-letnega Ivana Kocjančiča, bivšega oskrbnika grofa Attemsa. Istega dne smo položili k večnemu počitku tudi 66-letnega upokojenca Evgena Sušiča, ki je več let delal v mestni ledenici. Pokojnikoma naj sveti večna luč. Njunima družinama izrekamo iskreno sožalje.

IZ KRMINA

V Krminu imamo že od nekdaj zelo razvito mizarstvo, ki je v avstrijski dobi tekmovalo s solkanskim mizarstvom. Njegovemu razvoju in trgovini s pohištvo bo prav gotovo zelo koristilo novo sodobno poslopje, ki bo omogočilo stalno razstavo mizarških izdelkov iz tovarn in delavnic. Sklep, da se zgradi posebno poslopje za stalno pohištveno razstavo, so soglasno sprejeli na sestanku mizarških mojstrov, ki se ga je udeležil tudi naš župan dr. Godeas. Prepotrebni mizarški dom se bo zgradil, kakor vsi Krminci živo upamo, v najbližji prihodnosti.

Krminska občina bo poskrbela za gradbeno zemljišče, primeren prispevek pa bo nudila Goriška trgovinska zbornica. Mizarjem iz sreča čestitamo k razmahu njihove obrti, ki je obenem v korist vsega mesta. Saj bo razstavni dom trajno privabljal v Krmin množico radovednežev in kupovalcev.

IZ ŠTANDREŽA

Štandreški kmetje so v velikem številu prijavili svojo udeležbo na tekmovalnem natečaju za sodobno obnovo hlevov in skednjev, ki ga je razpisalo Kmetijsko nadzornišvo. Natečaja se bo udeležilo kar 150 kmetovalcev iz naše vasi. Veliko tekmovalcev bo, kakor kaže, tudi od drugod. Škoda je le, da bo nagrad sorazmerno malo, tako da bo ostalo brez nje veliko tekmovalcev, ki bi jo si čer zaslужili. Zato bi po našem bilo bolje, če bi se udeležencem takih akcij, ki ženejo gospodarski stroj k napredku, izplačevali raje državni prispevki in ne negrade.

PO RAZPRAVI V VIDMU

Kot poročamo na drugem mestu, se je v soboto v Vidmu zaključila razprava proti trem časnikarjem, ki so grobo žalili in obrekovali šentlenartskega župnika g. Kračino. Obsodba je široko odjeknila tudi na Goriškem, ker je eden izmed kaznovanih časnikarjev — Pasquale De Simone — goriški občinski odbornik.

Goriški meščani se sprašujemo, ali more ta mož sploh še opravljati nalogo odbornika za kulturne zadeve!

Pričakujemo, da bo imel toliko čuta časti in samospoštovanja, da se sam odpove svojemu položaju že na prvi seji mestnega sveta. Če se to ne zgodi, sodimo, da bi morali vsi štirje slovenski svetovalci odločno zahtevati, naj ga občinski svet povabi, da odstopi. Saj

obsojeni obrekovalci ne more biti vredni odborniki za kulturo v goriškem mestu, ker je z grdim pisanjem hudo razžalil čast in ugled našega duhovnika in posredno z njim tudi vse goriške Slovence.

GORIŠKI VOLIVCI

Volitve se bližajo in občine že pripravljajo sezname volivcev. V goriški občini je na seznamu 30.085 volivcev, med njimi je 16.516 žensk. Te so torej v večini. Od zadnjih volitev je število volivcev naraslo za 1551, ker bodo letos prvič volili letniki 1936 in 1937.

DORNBERŠKI ZBOR

Goriške Slovence je silno razveselila vest, da bo v nedeljo, 2. februarja, v Gorici koncert pevskega zbora iz Dornberga. Zbor se je zlasti po zaslugi svojega pevovodje močno uveljavil tudi po Sloveniji. Prireditelj bo v dvorani na Korzu Verdi. Ker te izredno po-zrtvovalne fante in njihovega pevovodjo poznamo od lanskega nastopa, smo prepričani, da bo udeležba zelo velika.

SREBRNA POROKA

Prejšnji četrtek sta praznovala srebrno poroko goriški župan dr. Bernardis in njegova soproga Violetta Stolf. Svete maše, ki jo je v cerkvi Brezmadežne opravil goriški prošt msgr. Soranzo, so se udeležili le sorodniki in nekateri prijatelji. Slavljen-cema želimo mnogo božjega blagoslova!

Manzano in tovariši obsojeni!

(Nadaljevanje s 1. strani)

kazov, da je g. Kračina veleizdajalec, so obtožence skušali takole braniti:

Prebivalci Beneške Slovenije niso pravi Slovenci, čeprav govorijo v narečju slovanskega izvora. Župnik Kračina namerno pridiga v cerkvi v slovenskem jeziku, ker hoče s tem dokazati obstoj Slovencev v videmski pokrajini ter s tem upravičiti zahtevo, naj se ti kraji priključijo Jugoslaviji! V teh silno »logičnih« dokazih se je zlasti odlikoval dr. Pedroni. V svojem zanosu je pa večkrat zasel v očitna protislovja, saj je na primer najprej zanikal sploh obstoj slovenske manjšine, kmalu nato pa govoril o protidržavnem delovanju slovenskih duhovnikov v Italiji. Vsak trezen človek se je pri tem moral vprašati, od kod so se ti slovenski duhovniki vzeli, če Slovencev pri nas sploh ni! Nekoliko spretnější je bil sin demokristjanskega videmskega župana dr. Centazzo, ki pa se je, čeprav z lepšimi besedami, v bistvu postavil na Pedronijevo stališče. Toda tudi ta branilec se proti koncu govora ni mogel toliko brzdati, da bi g. Kračine ne žalil. O njem je dejal, da predstavlja »nevaren tvor na zdravem telesu šentlenartskega italijanskega ljudstva«.

Po več ko enournem odmoru so sodniki razglasili Manzano in tovariše za krive ter jih obsodili na 5 mesecev in 10 dni zapore. Obsodba je pogojna in se ne vpiše v kazenski list.

Plačati bodo nadalje morali 44.445 lir globe, 200 tisoč lir odškodnine g. Kračini ter sodne stroške. Proti obsodbi so novinarji vložili priziv.

Zaključek razprave so z zadovoljstvom sprejeli k znanju zlasti slovenski beneški duhovniki, ki so v velikem številu prisostvovali obravnavi.

Beneška Slovenija - Kanalska dolina

IZ VIDMA

Predpreteklo nedeljo je bila v videmski največji cerkvi, ki ji pravijo Tempio Ossario, slovesna sv. maša po vzhodnem obredu, to je v staroslovanskem jeziku. Tudi letos so to pomembno službo božjo priredili duhovniki iz rimskega zavoda Russicum. Maševal je duhovnik Nilo Cadonna iz Trsta, diakon je bil dr. Placereani, profesor na videmskem liceju, dr. Peter Modesto pa je vodil petje, ki ga je izvajal zbor videmskega semenišča. Čeprav ni bilo za slovesnost nobenih večjih priprav, se je ob 10. uri v cerkvi zbrala velika množica vernikov, med katerimi ni manjka manjkal nihče od slovenskih rojakov, ki žive v Vidmu. Vsi so pozorno sledili ganljivim obredom in pazljivo poslušali koralno petje z vedno ponavljajočim se in pretresljivim »Gospodine pomiluj«. Ljudje so se čudili, kako morejo bogoslovci tako občuteno peti v staroslovanskem jeziku, ko so vsi pristni Furlani. Bogoslovci in tudi več vernikov so ta dan prejeli sv. obhajilo po staroslovanskem obredu, to je pod podobama kruha in vina. Nenavadna služba božja je na navzoče napravila globok vtis. Prirejena je bila ob dnevu molitev za zedinjenje Cerkva.

Namen veličastne sv. maše je bil pokazati tudi videmskim vernikom veseljnost katoliške Cerkve, ki je bila ustanovljena za vse narode in vse jezike. V njenem naročju so vsi narodi enakopravni in bratje v Kristusu.

Laški duhovniki in bogoslovci, ki so molili in peli v staroslovanskem jeziku, niso izdali svojega naroda, kakor ga ne izdajajo duhovniki, ko molijo in pojo v latinskem jeziku. Tega seveda ne more razumeti znani Arturo Manzano, ki ni poučen v bogoslovnih vedah in ne pozna cerkvene zgodovine. Prav zato je mogel napadati šentlenartskega žup-

nika g. Kračino in ostale duhovnike, češ da svoje vernike uče moliti v slovenskem jeziku, tako, kakor so ravnali tudi njih predniki. In nihče ne more reči, da so s tem škodovali državi, h kateri pripadajo. Zgodovina priča, da so bili Beneški Slovenci vedno zvesti katoliški Cerkvi in svoji državi! Gornja Artura Manzana in njegovih prijateljev more samo razdražiti naše slovenske vernike in doseči prav nasprotno učinke, kot jih ti časnikarji zasledujejo.

IZ BRDA

Brdo je najvažnejša vas prelepe Terske doline nad Tarčentom. Nahaja se ob vznožju gore Mali vrh, in sicer 485 m nad morjem. Iz vasi se ti odpira krasen razgled po vsej Terski dolini ter na gore pod Kaninom (Muzac, Potovčič, Mali vrh, Kvarnan in druge). Brdo je sedež občine, katere prebivalci so sami Slovenci. Njihovo narečje je bolj podobno rezijanski kot nadiški govoric. V to občino spadajo vasi Zavrh, Ter, Podbrdo, Muzac, Bedljišča, Njivica in druge.

Brdo ima lepo župnijsko cerkev, ki je posvečena sv. Juriju. S takim svetiščem bi se lahko ponašalo vsako mesto, kar je živ dokaz, kako je naše ljudstvo verno. Doslej so pri tako lepi cerkvi, ki je bila znova sezidana pred 60 leti, pogrešali samo zvonik.

Graditi so ga začeli leta 1937, a so ga dovršili šele letos, in sicer z vladno podporo. Predpreteklo nedeljo so ga slovesno blagoslovili. Svete obrede je opravil dekan iz Tarčenta ob navzočnosti vse okoliške duhovščine in množice vernikov, ki so prišli tudi iz Tarčenta in drugih furlanskih krajev.

Pri slovesnosti je pel tarčentski cerkveni zbor, pri procesiji je pa igrala tudi godba iz Hoje. Vsa vas je bila v slavloloških in zelenju. Zvečer je bil zvonik tudi umetno razsvetljen

in raketni ognji so švigali na vse kraje naše lepe doline. Vaščani smo hoteli vsem okoliškim prebivalcem razodeti svoje veselje, da so žrtve za zidavo zvonika že pozabljene. Veliki zvonovi, ki so prej zamolklo zvonili iz zasilnega lesenega zvonika, bodo odslej močno doneli ter vabili vernike v prelep božji hram.

IZ ČEDADA

Gradnja prepotrebne sodobnega poštnega poslopja v našem mestu je doslej hitro napredovala. Sezidali so že pritličje in prvo nadstropje. Pred nekaj dnevi pa so se dela iznenada ustavila, ker vlada ni še odredila izplačila državnega prispevka za zgradnjo drugega nadstropja. Po hitrem posredovanju občinske uprave, ki ji načeluje senator dr. Pelizzo, je bilo to vprašanje ugodno rešeno. Vlada je sedaj zajamčila izplačilo vseh stroškov, to je 42 milijonov lir. Zato se bodo v kratkem dela zopet začela.

UKVE

S tem svojim dopisom smo se precej zakasnili. Pa vendar bo prav, da se spomnimo z nekaj vrsticami mamice Jedrti Eratove, rojene Grile, ki je bila doma v Žabnicah iz Curkove družine. Umrla je med slovesno sv. mašo na Novo leto. Imela je 72 let. Njen sin Jakob je duhovnik salezijanec, ki je zadnjič obiskal svoj dom 1953. leta. Sedaj deluje v lužni Ameriki. Kako smo jo vsi Ukvaneci in Žabničani pa tudi druga okolica spoštovali, sta pokazala maša zadušnica in njen pogreb, ki se ga je udeležila obilna množica. Naj sveti blagi ženi večna luč, njenim domačim pa naše iskreno sožalje!

Na Sv. Višarjah je letos prvič zagorela električna luč, a za sedaj le v novi stavbi za vzpenjačo. Ljudje pa upajo, da bo ob začetku romanja v mesecu juniju razsvetljena tudi romarska cerkev in da bo tedaj vzpenjača že delovala.

21

V SONCU in senci

(Usoda Habsburžanov)

R. B.

Tako je zgubil en dragocen mesec; medtem so francoske čete pridrle čez Alpe in pobile Avstrijce pri Magenti.

Poraženi general

Sedaj je mladi cesar sam prevzel poveljstvo v Italiji. Elizabeta se je res težko ločila od moža. Postala je še bolj osamljena. Obiskovala je cerkve, čez dan je tudi brez hrane jezdarila po dunajski okolici, zvečer pa pisarila možu dolga, obupana pisma. Prosi-la ga je, naj ji dovoli priti v cesarski glavni stan v Verono. Njena okolica in sam policijski minister Kempen so pa v dnevnih poročilih opravljali cesarju mlado vladarico, češ da je sama zase in da je samo pri konjih.

V takem razpoloženju je prišlo 24. junija do bitke pri Solferinu. Generali in cesar sam so bili kot brez glave, ko so se ogrski polki ob prvem navalu začeli umikati. Niso bili navdušeni, da bi jih doma vlada stiskala, na italijanskem bojišču pa da bi za mačehovsko Avstrijo kri prelivali. Zaman je junaški ge-

neral Benedek kot zadnja straža odbijal napade francoskih grenadirjev. Zmeda je postala splošna.

Cesar je pisal ženi: »Jahal sem v strašni nevihti v Valeggio in od tam v Villafranco. Nepopisna noč... naval ranjencev, bežečih čet, konj, voz. Spoznal sem, kaj je občutek poraženega generala. Ostati pa moram še pri armadi. Edini svetli žarek zame je upanje, da bom kmalu spet pri Tebi, draga moja Sisi.«

Taka pisma so cesarico potisnila v še bolj temen obup.

Cesar pa ni prejemal pisma le od žene, ampak tudi od svoje matere, ki je snaho vedno bolj grdila in ji delala očitke.

V tej politični in družinski razdvojenosti je avstrijskemu monarhu skoraj prav prišlo, da mu je Napoleon III. ponudil v Villafran-

chi 11. julija premirje. Pravijo, da se je Franc Jožef razjokal, ko je prebral mirovne pogoje. Mir si je moral odkupiti z izgubo Lombardije, kar je pomenilo konec avstrijske nadvlade v Italiji. Ni torej zaman jokala Elizabeta ob zadnjem obisku v Milanu, ko je čutila povsod sama mrzla sreča. Že takrat je moža svarila, naj ne zaupa preveč ministrskim poročilom o položaju v Italiji. Zdaj je pa bilo že prepozno. Lombardija je bila zgubljena.

Vpliv raste in pada

Vendar je Franc čutil, da mu je žena pravilneje svetovala kot mati ali »cesar v krilu«, ki je sina učila, da mora hoditi po Metternichovih stopinjah absolutizma. Franc Jožef se je zavedel, da mora dati ljudstvu Avstrije vsaj videz ustavnih svoboščin.

Prej je pa še poiskal tiste kozle, ki bi jim naprtli krivdo za poraz v Italiji. Tudi s tem je nehoti spoznal, da sta vpliv Elizabete na dvoru in njen ugled v državi zrastle. Odgovornih za izgubo v Italiji cesar ni iskal tam, kjer bi bilo potrebno, to je v glavnem stanu, ampak pri vojaški upravi in med armadnimi dobavitelji. Cela vrsta generalov in visokih uradnikov je bila zaprta; večinoma po nedolžnem. Marsikateri je zato napravil samomor.

NOVI LIST V VSAKO SLOVENSKO HIŠO

(Dalje)

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

O razstavi slikarja Jožeta Cesarja

Od 9. do 20. t. m. je bila v Občinski galeriji v Trstu samostojna razstava našega tržaškega slikarja Jožeta Cesarja. Obsegala je nad dvajset oljnatih slik, vse iz zadnjega časa, in nekaj osnutkov v olju za scenarijo raznih uprizoritev Slov. narodnega gledališča.

Prvi vtis, ki ga je imel obiskovalec, ko je prestopil prag dvorane, je bil prijetno presenečenje. Ta slikar, ki v svoji skromnosti nikjer ne sili v ospredje in ne ponuja svoje umetnosti, je v te svoje slike zajel toliko lepote in poezije, da v hipu očara človeka. Cesar se ne lovi za »izmi« in slika tako, kakor občuti lepoto in kakor jo vidi, razpolaga pa s takšnim tehničnim znanjem, da jo izraža mojstrsko, brez kakšnega napora in negotovosti.

Večina slik predstavlja kraško in istrsko pokrajino, nekaj pa je portretov. Na žalost je beseda krasno že zelo razvrednotena, drugače bi jo brez pomisleka uporabil, da bi označil z njo lepoto teh njegovih pokrajin, čudovito živih, polnih skoro naivno iskrenega občutja in resničnega doživljanja ter barvnega bogastva. Vedno spet se človek vrača pred te slike in se le težko loči od njih. Cesar je slikar v pravem smislu besede, kar pomeni, da zna odkriti in izraziti lepoto in da si je ohranil smisel za barve, v nasprotju s tolikimi modernimi slikarji, ki so bolj modni kot umetniki in se dejansko sramujejo tako barve kot lepote, da ne govorimo o doživljanju. Cesar pa je ostal iskren v svoji umetnosti, kar je dokaz, da je resničen, blagoslovljen umetnik.

Naj še omenim, da v njegovih slikah ni cenene folklornosti, četudi je slikal pokrajino, ki mu je ljuba in domača. Tako je n. pr. eno najlepših del prav zimska pokrajina »Koli«, ki ima na sebi najmanj kraškega ali istrskega. Cesar ne išče popular-

nosti, temveč želi izraziti bistveno v pokrajini, občutje, ki ga vzbuja, in prav to se mu je posrečilo v taki meri kakor malokateremu med slovenskimi slikarji po impresionistih. Zato so njegove pokrajine ne-hote, po občutju, ki ga vzbujajo v gledalca, tako slovenske, da bi se magnetno ustavil pred njimi tudi na kaki kolektivni razstavi v čisto tujem mestu, med stotinami drugih slik.

Zelo dobri so tudi portreti, zlasti »Tržaški mulc« in »Deček iz Benetk«.

m. z.

Zanimivo odkritje

Kemiki in fiziki Sovjetske akademije znanosti so odkrili, da je sestava urana v meteoritih, ki padajo na zemljo, ista kot v uranu, ki ga kopljejo na naši Zemlji. Svoje odkritje, ki meče novo luč na sestavo drugih zvezd in planetov v vesoljstvu, so objavili pred kratkim trije sovjetski znanstveniki, Konstantin Petrak, Mihail Bak in Igor Denjušin, v knjigi z naslovom Sestava urana v meteoritih, za katero so bili nagajeni od sovjetske Akademije znanosti.

Prirodne vede so zadnja leta v Sovjetski zvezi izredno napredovale, čemur zahodni svet prej ni posvečal prave pozornosti, ker je pod vplivom ameriške propagande metal vse v en koš: komunizem, narode Sovjetske zveze, njihovo kulturo, znanost, plemenite in neplemenite nagibe sovjetskih ljudi. Se-le odkar krožita nad našimi glavami ruska »sputnika«, se je začel zahod mrzlično zanimati za sovjetsko znanost. V ameriški Kongresni knjižnici je obležalo prej devet desetih sovjetskih znanstvenih revij nerazrezanih, zdaj pa mrzlično iščejo prevajalce. V Nemčiji je začela izhajati celo posebna revija, ki bo prinašala izvlečke samo iz sovjetskih znanstvenih revij.

Morala vsega tega je preprosto ta, da propaganda nikoli ne sme zaslepi človeka in ga pripraviti do tega, da bi v slepem zaničevanju in sovražstvu podcenjeval nasprotnika ter mu odrekal sploh vsak plemenit nagib in vsako sposobnost. Razočaranje, ki so ga doživeli Američani, je lahko lep nauk za vse, na obeh straneh tako imenovane »železne zavese«, ki kljub vsem propagandam le postaja, hvala Bogu, vedno bolj tenka in prozorna.

KROŽEK MLADIH IZOBRAŽENCEV V TRSTU

vabi na sestanek, ki bo v petek, 31. januarja, ob 20.30 v Trstu, Ulica Commerciale 5/I. Na sporedu je predavanje dr. Stojana Brajše

»O HRVATSKI KNJIŽEVNOSTI«

Po predavanju razgovor o bližnjem smučarskem letu. — Vstop z vabilom!

Še nekaj o slovenski knjižni (2)

ZAKAJ NIMAMO »MEŠČANSKEGA« ROMANA

S tem, da je bila v preteklosti in je še danes velika večina slovenskih pisateljev rojena v kmečkih ali delavskih družinah, si je tudi razlagati, da Slovenci še nimamo pravega meščanskega romana. Tu di tisti pisatelji, ki so bili rojeni v mestih, kot n. pr. Juš Kozak, so prišli iz tistega sloja, ki bi ga lahko označili za »malomeščanskega« ali »predmestnega« in ki je imel malo skupnega z meščanstvom, kakor ga pojmujejo v evropskih literaturah in v politiki. Kozakov »Sempeter« je zato bolj »mesten« kot meščanski roman. Slovenska meščanska plast se je komaj začela oblikovati, ko se ji je z drugo svetovno vojno in izpremembo družbenega reda zrušilo vse na glavo, kar je dotedaj zgradila pri utrjevanju svojih gospodarskih in kulturnih postojank. Mogočni potres socialnega prevrata jo je izravnal vsaj na zunaj z delavsko plastjo naroda. Pri Slovencih so bile zelo redke prave meščanske družine, zlasti takšne, ki bi se že lahko ponašale s tradicijo, in zato je razumljivo, da nam iz slovenskih razmer ni mogel in ne more zrasti pisatelj, ki bi lahko napisal kake slovenske Buddenbrookove ali Sago o Forsythu.

To seveda ne pomeni, da je lahko pravi epični roman samo meščanski. Lahko ga napiše tudi pisatelj kmečkega ali delavskega pokolenja. Toda dejstvo, da je bilo in je še danes največ slovenskih pisateljev iz kmečkih družin, se pozna tudi v slovenski »socialni« književnosti. Mnogi med njimi so tudi v preteklosti bili naklonjeni delavskemu gibanju in jih je zamikalo, da bi pisali o epičnih bojih delavstva za socialne pravice. Toda malokateri med njimi je intimno doživljal z delavstvom tiste boje in še manj je bilo takih, ki bi se jih bilo delavsko gibanje živo in neposredno tikalo. Zato se je večina slovenskih »socialnih« povesti in romanov izrodila v gostobesedno, frazersko književnost, ki je obravnavala dogajanje čisto shematično, v črno-belem: na eni strani izkoriščani delavci, ki se iz obupa vda-ja pičaji, na drugi izkoriščevalski kapitalist brez koščka srca. In ker sta bila oba pisana bolj po predstavah in »po tezi« kot po resničnem življenju, ni čudno, če je bila ta literatura skoraj neužitna in večerniška v najslabšem pomenu besede. Epike je v njej malo, neglede na spopade s policijo in na streljanje, s katerim so navadno taki pisatelji zaključili predzadnje poglavje dela, ki so ga največkrat sami imenovali povest, tudi če je bilo dovolj zajetno po obsegu, ker so čutili, da mora roman vendarle vsebovati kaj drugega. Redkim pisateljem delavcem pa je manjkalo literarne izobrazbe in njihovo kulturno obzorje je ostalo preozko, da bi lahko napisali resnično dober, epično dozorel in široko zajet roman.

(Nadaljevanje prihodnjič)

V Milanu je začel izhajati časopis Rivista storica del socialismo, ki jo urejmeta Cortese in Merli. Prva številka je posvečena socialističnemu prvaku Filipu Turatiju. Obsega poleg člankov tudi njegovo bibliografijo in neizdana pisma.

Knjižnice in kultura

Ravnatelj goriške Državne knjižnice dr. Guido Manzini se je to poletje mudil v Jugoslaviji na povabilo tamkajšnjih knjižničarjev. Obiskal je razne biblioteke v Sloveniji in v Zagrebu ter se poučil o stanju knjižnic in njih dejavnosti. Svoje vtise je sedaj popisal v knjižici, ki je izšla v Trstu (Itinerario jugoslavo fra libri e biblioteche).

Manzini poudarja, da pomenijo knjižnice važen kulturni činitelj v Jugoslaviji; da so skrbno negovane in urejene. Osrednje knjižnice skrbje za ustanavljanje knjižnih središč tudi po manjših krajih. Manzini navaja, da skrbijo tudi za nabavo knjig iz inozemstva. Pristavlja pa, da je premalo poskrbljeno za širjenje italijanske knjige po Jugoslaviji, a ne pove, kje leži krivda za to pomanjkljivost. Poziva italijanske kulturne celice, naj tudi z izmenjavo knjig pomagajo širiti medsebojno sporazumevanje med sosednjima državama.

V DACHAUSKIH BLOKIH

E. Z.

I. Z današnje številke začenjamo objavljati spomine Slovenca na življenje v koncentracijskem taborišču Dachau blizu Münchena. Tja so geštapovci, ki so gospodarili med vojno na Slovenskem, in njihovi domači pomočniki poslali na tisoče Slovencev, med njimi tudi mnogo Primorcev. Marsikdo bo morda v teh spominih naletel na ime ali popis svojega znanca in prijatelja.

Uredništvo

Nekega meglenega in mrzlega februarskega večera leta 1944 sem čakal pred ljubljansko bolnišnico na tramvaj, ki ga ni hotelo biti od nikoder. Prve redke luči so se prižigale po mestu; v veljavi je bila zatemnitev. Ulica je bila tiha in pusta kakor vse mesto. Nikjer ni bilo mladih parov, ki so jo poživljali v predvojnih letih ob takih urah, vodeč se za podpaduho v kino, nikjer otroškega čeb-ljanja ali žensk, ki so se nekdanj ob takem času vračale s polnimi mrežami z nakupovanja. Manjkalo je tudi veseli smeh medicincev, ki je nekdanj poživljal ozračje te ulice. Namesto tega je bilo v ozračju nekaj žalostnega in grozečega, nekaj, kar je tlačilo k tlom duha in napolnjevalo človeka s tesnobo.

V tisto tišino in mrak so začele počasi naletavati snežinke. Zaradi mraka jih je bilo videti šele, ko so mehko in igrivo zaplavale mimo oči in neslišno legle na trda tla. Razveselil sem se jih, morda zato, ker so vzbujale varljiv občutek varnosti, kakor da morejo s svojim gostim, tihim poplesavanjem kot z belo steno ločiti človeka od okrutne resničnosti tistih dni; ali pa morda zato, ker so mi vzbudile spomin na podobne večere nekaj let prej, ko smo kot študentje veselo teptali sveži sneg, na katerem so se risali prijazni rumeni pravokotniki razsvetljenih izložb, ter uživali ob pogledu na vrtinčasto vrtenje snežink pred uličnimi svetilkami, od katerih je imela že vsaka svojo belo kapo, in se ozirali v od mraza zardele dekliske obraze pod značilnimi finskimi kapučkami, ki so bile tedaj v modi. Mnogo dijaških ljubezni se je rodilo v takem opojnem razpoloženju naletavajočih snežink.

Kdaj se bodo povrnil tisti časi? mi je prišlo na misel.

Tedaj se je še nekdo prikazal iz mraka in zatopotal zraven mene, da bi si otrsnel sneg s čevljev. Spoznal sem ga šele, ko sva stopila v razsvetljeni tramvaj. Bil je znani slavist J. M. Že dolgo se nisva videla. Bila sva nekdanj v istem dijaškem klubu in srečanja s takimi znanci iz lepših časov so bila vedno prijetna že zato, ker so poživila spomin na lepše dni in vsaj rahlo podpihala plamenček upanja, da bo nekoč spet lepše na svetu.

(Dalje)

GOSPODARSTVO

Evropsko enotno tržišče

Dne 1. januarja t. l. je stopil v veljavo dogovor o ustanovitvi enotnega evropskega tržišča. Italija, Francija, Zapadna Nemčija in države Beneluksa (Belgija, Nizozemska in Luksemburška) so sklenile, da bodo v 12 ali 15 letih na svojem ozemlju odpravile vse carine in sploh vse zapreke, ki ovirajo prosti gibanje ljudi in blaga. Prebivalci ene teh držav bodo lahko odšli na ozemlje druge države članice in se tam zaposlili. Pri delu bodo imeli enake pravice kot domačini.

Prehod iz sedanjega gospodarskega stanja v novo ne bo lahek, ker je gospodarski stroj posameznih držav članic zelo različen. Potrebne bodo mnoge žrtve. Ko pa bo dogovor povsem izveden, to je po 15 letih, bodo v teh državah gotovo dani najboljši pogoji za splošno blaginjo. Evropsko enotno tržišče obsega ozemlje, na katerem živi nad 160 milijonov ljudi: v Zapadni Nemčiji jih je 50 milijonov, v Italiji 48, v Franciji 43, na Nizozemskem 11, v Belgiji in Luksemburški pa 9.

Sedanji narodni dohodek

Navedene države niso enako bogate in v narodnem dohodku so velikanske razlike. L. 1955 je srednji dohodek (računan v ameriških dolarjih) posameznega prebivalca znašal v:

Belgiji - Luksemburški	1.073
Franciji	821
Zapadni Nemčiji	602
Nizozemski	581
Italiji	353

Če za dohodek posameznega Italijana vzamemo za podlago številko 100, je dohodek Belgijca in Luksemburžana znašal 305, dohodek Francoza 232, Nemca 170 in Nizozemca 165. Povprečni italijanski državljani ima torej znatno manj dohodkov kot prebivalec ostalih držav.

Cene kmetijskih pridelkov

Če za podlago vzamemo cene v Italiji in zanje določimo številko 100, so v obdobju 1955-56 v ostalih državah bile naslednje cene:

Pšenica: Zapadna Nemčija 91, Francija 89, Belgija - Luksemburška 82 in Nizozemska 61. Pšenica v Italiji je torej znatno dražja kot v ostalih državah.

Krompir: Zapadna Nemčija 101, Francija 92, Nizozemska 90, Belgija - Luksemburška 67. Tudi tu so italijanske cene visoke.

Klavni prašiči: Francija 128, Zapadna Nemčija 102, Belgija - Luksemburška 75, Nizozemska 61. Tu je računati na hudo konkurenco iz Belgije in Nizozemske.

Klavna goved: Zapadna Nemčija 100, Nizozemska 96, Belgija - Luksemburška 97, Francija 82. Cene so v Italiji enake kot v Zap. Nemčiji in znatno višje kot v Franciji.

Mleko: Francija 120, Zap. Nemčija 113, Nizozemska 97, Belgija - Luksemburška 96. Glede na cene mleka bo prehod najbrž najlažji.

Zaposlenost prebivalstva v kmetijstvu

V Italiji je v kmetijstvu zaposlenih 39% prebivalstva. Odstotek se stalno krči, a je kljub temu večji kot v vseh prizadetih državah, kjer imajo naslednje odstotke: Francija 35%, Zap. Nemčija 23, Nizozemska 18, Belgija - Luksemburška 12. Najnižji odstotek v Evropi ima Anglija, kjer se bavi s kmetijstvom komaj 5% prebivalstva.

Mehanizacija kmetijstva

Na ozemlju vseh šestih držav je nekaj nad 1 milijon traktorjev, tako da pride en traktor na 47 ha orne zemlje. Italija ima 105 tisoč traktorjev, se pravi enega na 106 ha; Zapadna Nemčija ima 460 tisoč traktorjev, to je enega na 18 ha; Francija jih ima 330 tisoč (enega na 29 ha orne zemlje).

Umetna gnojila

Napredno kmetijstvo uporablja vedno več umetnih gnojil, med katerimi prednjačijo dušična. Najmanj jih uporabljajo v Italiji, kjer pride na ha orne zemlje komaj 14 kg umetnih gnojil. Malo bolje je v Franciji (15 kg na ha), kar se ne more primerjati z Nemčijo (51 kg na ha) ali Belgijo (84 kg), še manj pa z Nizozemsko, kjer pride na ha orne zemlje 166 kg dušičnatih gnojil.

Podobno sliko dobimo tudi, če proučimo uporabo kalijevih umetnih gnojil. Na prvih mestih so spet Nemčija in države Beneluksa, daleč zadaj je Francija in še dalje Italija. Fosfornih umetnih gnojil pa porabljajo sorazmerno mnogo več v Italiji in Franciji.

Kmetijska proizvodnja

V kmetijski proizvodnji omenjenih 6 držav so velike razlike:

Pšenica: Največ žita pridelava Francija, kateri sledi Italija, proizvodnja ostalih 4 držav pa je neznatna. Vseh 6 držav ne bo krilo notranje potrebe in bodo zato morale pšenico uvažati.

Italija je vodilna glede proizvodnje riža in koruze. Kar 92% vsega riža pridelajo v Italiji, ostalo pa v Franciji. Italija pridelava tudi 75% vse koruze, ostalih 5 držav komaj 25%. Države bodo morale uvažati tudi koruzo, ki jo potrebujejo največ za krmo živin.

Največ krompirja pridelava Nemčija, in sicer več kot vseh 5 ostalih držav skupaj, a ga tudi največ porabi. Mnogo krompirja porabi tudi v Beneluksu.

Sladkorne pese pridelajo posamezne države skupnosti toliko, kolikor je približno potrebujejo, tako da ni računati ne na znaten uvoz ne na izvoz sladkorja.

Mleka in mlečnih izdelkov bo imela skupnost dovolj. Največ mleka proizvaja Francija, nekaj manj Nemčija, polovico toliko pa Italija. Petina vse proizvodnje je v Beneluksu.

Vino: Največ vina na svetu pridelava Francija, kateri sledi Italija. Ostale države skupnosti pridelajo prav malo vina in zato je pričakovati, da bo prodaja vina olajšana in da bodo naši vinogradniki prišli na svoj račun.

Seveda bo morala biti kakovost vina taka, kot ustreza okusu prebivalcev Nemčije in držav Beneluksa.

Prehrana

V omenjenih državah je tudi hrana zelo različna, kar je razvidno iz naslednjih števil, ki se nanašajo na posameznika in na njegovo letno potrošnjo v kg:

Žito: Italija 147, Francija 108, Belgija - Luksemburška 104, Nemčija 96, Nizozemska 92.

Sadje: Belgija - Luksemburška 85, Italija 70, Nemčija 61, Nizozemska 50, Francija 46. Preseneča velika potrošnja sadja v Belgiji in Luksemburški.

Meso: Francija 78, Belgija - Luksemburška 54, Nemčija 47, Nizozemska 38, Italija 20. Tu preseneča potrošnja Francoza, ki zaužije skoraj štirikrat toliko mesa kot povprečni Italijan.

Sladkor: Nizozemska 41, Francija, Zap. Nemčija, Belgija in Luksemburška skoraj enako, in sicer 27 kg, Italija 17.

Mleko v litrih: Nizozemska 197, Nemčija 124, Belgija - Luksemburška 93, Francija 89, Italija 53.

Skoraj enako količino sira porabijo vsi prebivalci držav tržne skupnosti, in sicer med 6 in 7 kg. Velika razlika pa je v maslu. Tega porabi posamezni prebivalec Belgije in Luksemburške povprečno nad 9 kg letno, v Italiji pa znaša potrošnja komaj 1,3 kg.

Iz zgornjega je razvidno, da je v Italiji najnižja življenjska raven, kjer porabijo sorazmerno mnogo žitaric, malo pa mesa, sladkorja, mleka in masla.

Ta bežna slika kaže, kako različni so kmetijski pogoji v posameznih državah skupnosti, če se tržne skupnosti. Tega se zavedajo tudi politični voditelji, ki to skupnost skušajo uresničiti. Zaradi predvidenih težav je v vsaki državi na delu več komisij, ki proučujejo razmere in stavijo predloge, kako naj se sprejeti dogovori uresničijo.

Za Italijo je organizacija enotne evropske tržne skupnosti posebno vabljiva, ker upajo, da bodo tako za vselej odpravili brezposelnost.

Za naše zdravje

ČAJI OSVEŽUJEJO TELO

Staranje ni nič drugega kot upadanje telesnih moči zaradi slabega delovanja raznih organov. Čeprav je staranje naravni pojav, se mu ljudje upirajo tudi s tem, da uživajo različne čaje.

Tako prenašajo grenke snovi čajev v telo in predvsem v kri velike množine klorofila, množice belih in rdečih telesca in povzročajo s tem nekakšno pomlajenje. Čaj iz preslice preprečuje vodenico, razne kamne in katarje, ker poživi njena kremenčeva kislina delovanje ledvic. Brinove jagode delujejo ugodno na ledvice in odstranjujejo revmatične bolezni. Pelin učinkuje dobro na jetra in je za obnavljanje krvi velikega pomena. Bezeg deluje na vodo v telesu, jo odstranjuje in pomaga tudi proti vodenici. Uživanje česna je učinkovito proti poapnenju žil. Za krepitev nam služita baldrijanov čaj ali šentjanževa roža.

Med najvažnejša hranila, ki naj bi jih uporabljali vsak dan in pri vsaki hrani, štejemo jabolka, korenje in oves. Če te uživamo, dovajamo telesu na popolnoma naraven način novih moči, ki osvežujejo telo.

Ohranjanje zdravja torej ne zahteva velikih izdatkov, saj različne zeli naberejo lahko sami ter jih s pridom uporabljamo.

9

Za
naše

n a i m l a i š e

Z i m s k o

v e s e l j e

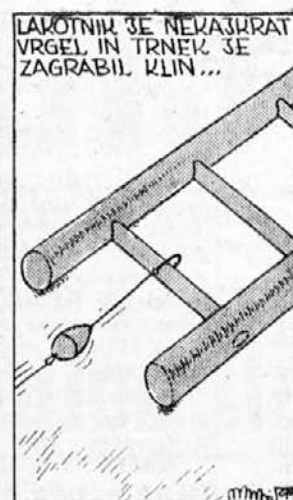
JOJME, DO VEČERA NE BOM VZDRŽAL... KO BI IMEL PRI SEBI VSAJ VRV.

TRNEK? TA MI JE OSTAL V ŽEPU SE OD POLETJA... LE, KAJ MI KORISTI?

JE VEM! POIZKUSIL BOM UZETI LEŠTEV! ČE NI PRIMRNILA, JO BOM LAHKO POTEGNIL K SEBI.

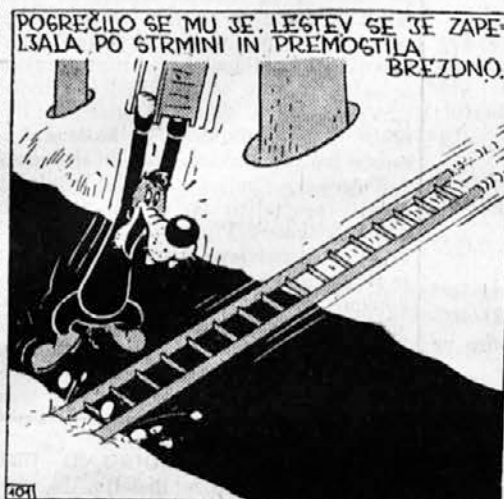

LAKOTNIK JE NEKAKŠRAT VRGEL IN TRNEK SE ZAGRABIL KLIN...

POTEM JE OPREZNO POTEGNIL.

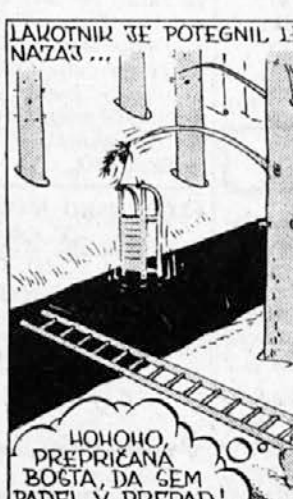
SAMO PREMAVNITI JO MORAM, PO STRMINI BO SAMA ZDRGNILA!...

POGREČILO SE MU JE. LEŠTEV SE JE ZAPELJALA PO STRMINI IN PREMOSTILA BREZDNO.

HURA!! REŠEN SEM!!

LAKOTNIK JE POTEGNIL LEŠTEV SPET NAZAJ...

HOHOHO, PREPRICANA BOSTA, DA SEM PADEL V PREPAD!

ZDAJ SE PA ZAKLENEM V SVOJO BAJTO IN PRESPIM DO POMLADI. UPAM, DA BOM IMEL MIR PRED NJIMA.

TODA LAKOTNIK SE JE ZMOTIL. KOMAJ SE JE ZNOČILO, ŽE JE GLISAL PRED KOČO GLASOVE. TO STA ZVITOREPEC IN TRDONJA! KAJ NEKI STIKATA TOD OKOLI?

UBOGI LAKOTNIK!... DO SMRTI ME BO PEKLA VEST ZARADI NJEGA. NE BI GA SMELA PUSTITI TAKO DOLOGO VISETI. POMISLI, KAKO MU JE MOGLA BITI PRI SRCU, KO JE PADAL V TEMNO GLOBINO! SMRK...

DA, DA, NJEGOVA KOČA JE OSTALA PRAZNA...

OHO, ŠALA SE JE POSREČILA!! PREPRICANA STA, DA SEM SE UBIL; ZDAJ SI JU BOM PRIVOČIL!

GLIŠE? NEUDO HODI PO LAKOTNIKOVH HIŠI!! DA NI VLOMILEC?

VLOMILEC? PRI LAKOTNIKU? BEŽI, BEŽI! GLEJ, OKNA IN VRATA SO NEPOGRODOVANA! GAJ NI DUH, DA BI ZLEZEL SKOZ DIMNIK!

DUH? DA, LAKOTNIKOV DUH JE! JAZ SE BOJIM!

Rumena kača - vladar sveta

18

E. Wallace . R. B.

»Ha, ha, ha, saj sem vedel, da se falot ne bo zadovoljil z desetino!«

»S kakšno desetino?«

»Desetino premoženja celotne družbe. Ali niste vedeli? Drugo desetino je imel tisti Joe...«

»In ostalo?«

»Ostalo, če Ivančico zanima, ima pa tale,« se je lopnil po prsih. »Vaš bodoči mož. Nesrečni Jože Bray je precej milijonov dal že očetu tistega lumpa, potem pa še njemu... Saj sem vedno pravil, da mu manjka eno kolesce. Pravzaprav bom pa še nocoj zvedel, pri čem sem.«

Ivanka že ni več poslušala tega samogovora, ker ni tudi ničesar razumela.

»Vedeti pa morate,« je Lynne kar na celem nadaljeval, »da sem pravi ustanovitelj družbe jaz. Častitljivi oče Fing-Hoja je dobil

samo pravico do izkoriščanja rudnih ležišč na zemljiščih, ki so last Braya. Ko sem pristopil k družbi z obširnimi zemljiščem in veliko glavnico, je ta kitajski krvoses skušal tudi moj denar pogoltiti... Toda, Vi se dolgočasite, Ivanka!« »Ne, ne! Samo... skušam se poglobiti v razgovor.«

»Zato sem torej jaz zahteval, naj se izdajo preferenčne delnice... Vaš stric Joe ali bratranec, kar že je, ni imel dosti soli v glavi. Ko je videl, da tiste delnice ne nosijo niti stotinke več kot druge, jih je od devetinširideset dal devet Fing-Hojevemu očetu. Ostale sva si razdelila midva.«

»In rezervni sklad, kaj je to?« je vprašala Ivanka. Pronicajoče oči so jo nekam nezaupljivo pogledale:

»Družba ima skoraj neizčrpne rezerve,« se je izmikal. »Toda niso vse v naših rokah. Poglavitni viri so bili v Mandžuriji. Revolucija nas je prisilila, da smo naše banke in zaklade prenesli v Šangaj. Večina naših bogatih upnikov je med revolucijo zginila. Njih milijarde in milijarde so v naših železnih blagajnah kot rezervni sklad. Mi sledite? Prav po teh vsotah steguje Fing-Ho svoje kremplje.«

Ivanka mu je skušala slediti, a od časa do časa je le zgubila nit. »Do pred nekaj meseci nisem vedel, da je tisti butelj Joe daroval večino svojih delnic Fing-Hoju. Dal bi mu bil vse, če ni previdnost hotela, da jih ni zgubil pet. Jaz sem jih našel med starimi pa-

TEDENSKI KOLEDARČEK

2. februarja, nedelja: Svečnica
3. februarja, ponedeljek: Blaž
4. februarja, torek: Andrej
5. februarja, sredo: Agata
6. februarja, četrtek: Doroteja
7. februarja, petek: Romuald
8. februarja, sobota: Janez

VALUTA — TUJ DENAR

Dne 29. januarja si dobil oz. dal za:	
ameriški dolar	622—626 lir
avstrijski šiling	23,50—24,25 lir
100 dinarjev	80—85 lir
100 francoskih frankov	125—130 lir
funt šterling	1620—1690 lir
nemško marko	146—148 lir
pesos	12—14 lir
švicarski frank	145—147 lir
zlato	708—710 lir
napoleon	4750—4950 lir

RADIO TRST A

Nedelja, 2. februarja, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 10. Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 12.00 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... Kronika sedmih dni v Trstu; 13.30 Glasba po željah; 16.00 Slovenski zbori; 17.00 Eugene Scribe: »Kozarec vode«, komedija v 5 dej. Igrajo člani SNG v Trstu; 22.10 V svetu jazza.

Ponedeljek, 3. februarja, ob: 11.30 Brezobvezno — drobiž od vsepovsod in — Iz lovčevih zapiskov: »Račja mama«; 18.55 Koncert tenorista Mitje Gregorčiča, pri klavirju Ciril Cvetko; 19.15 Rad. univerza: Kako nastane dnevnik: »Tisk in javno mnenje«; 20.30 Raffaello de Banfield: »Ljubavno pismo Lorda Byrona«, opera v 1 dej.; 21.30 Sodobna književnost in umetnost: Carlo Emilio Gadda: »Tista grda stvar v ulici Merulana«, predava prof. I. Tavčar; 22.00 Raztreseno cvetje lirike: »Materinske pesmi«, ureja prof. V. Beličič.

Torek, 4. februarja, ob: 11.30 Brezobvezno — drobiž od vsepovsod in — Potovanje po Italiji, turistični razgledi M. A. Bernonija; 13.30 Glasba po željah; 18.30 Pisani balončki, rad. ted. za najmlajše; 19.15 Zdravniški vedež; 21.00 Obletnica tedna: »Valentin Vodnik, prvi slovenski pesnik — ob 200 letnici rojstva«, predava prof. V. Beličič; 22.00 Novela: Bojislav Prus: »Telovnik«.

Sreda, 5. februarja, ob: 11.30 Brezobvezno — drobiž od vsepovsod in — Žena in dom, obzornik za ženski svet; 18.00 Koncert tržaške filharmonije; 19.15 Sola in vzgoja: »Vzgojni pomen potovanja«, predava dr. Ivan Lasič; 20.30 Zbor Slovenske filharmonije; 21.00 Ilka Vašketova: »Visoka pesem«, igra v 5 dej. Igrajo člani RO.

Četrtek, 6. februarja, ob: 11.30 Brezobvezno — drobiž od vsepovsod in — Predavanje: »Obisk v Mehiki«; 18.30 Širimo obzorja: prof. Tone Penko: Znamke govore: »Jadranske ribe na znamkah«; 18.55 Zenski vokalni kvartet »Večernica«; 19.15 Rad. univerza: Tečaj o lokalnih samoupravah — občina in po krajina: I. Guido Astutti: »Samouprava in demokracija«; 21.00 Ilustrirano predavanje: Življenje in delo velikih bankirjev: »Pierpont Morgan«; 21.40 Pri domačem ognjišču; 22.00 Mnenja preteklosti in sedanjosti: »Janez Cigler in njegova »Sreča v nesreči«. Predava prof. M. Jevnikar.

Petek, 7. februarja, ob: 11.30 Brezobvezno — drobiž od vsepovsod in — Življenja in usode: »Sir Edmund Hillary«, predava Mirko Javornik; 13.30 Glasba po željah; 19.15 Utrinki iz znanosti in tehnike; 21.00 Umetnost in prireditve v Trstu; 22.00 Dante Alighieri: Božanska komedija — Pikel. Prvi spev. (Dr. A. Gradnik - dr. J. Jež).

Sobota, 8. februarja, ob: 11.30 Brezobvezno — drobiž od vsepovsod in — Predavanje: »Problem prostega časa«, predava dr. B. Mihalič; 16.00 Rad. univerza: Ugo Enrico Paoli: »Kako so živeli stari Grki«; 1. »O zasebnem življenju starih Grkov«; 17.00 Vokalne kompozicije Frana Gerbiča; 18.00 Oddaja za najmlajše: G. Turk - S. Rudolf: »Zgodba o kraljevi vinski trti«. Igrajo člani RO; 21.00 J. Verne - D. Pertot: Matija Sandorf, tržaški upornik: 2. del: »Beg«. Igrajo člani RO.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE V TRSTU V soboto, 1. februarja 1958

III. GLEDALIŠKI PLES

v vseh prostorih doma na stadionu »Prvi maj« pri Sv. Ivanu. Začetek ob 21. uri.

V nedeljo, 2. febr., ob 16.30 v Prosvetnem domu na Opčinah
A. P. Čehov
UTVA

V torek, 4. febr., ob 20.30 v kino dvorani v Skednju ponovitev

III. JAVNE PRODUKCIJE BALETNE SOLE SNG

V sredo, 5. febr., ob 18. uri v Avditoriju v Trstu
krstna predstava

RDEČA KAPICA

vesela pravljica v treh dejanjih
Spisal: Danilo Gorinšek

ZAHVALA

Ob bridki izgubi našega ljubega očeta

JOŽEFA PAHORJA

se najtopleje zahvalujemo vsem, ki so ga spremili k večnemu počitku ali ob tej priliki z nami kakorkoli sočustvovali.

Družine Pahor, Furlan
in Camilleri

Sesljan, Mavhinje, Juž. Afrika

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Vprašanje št. 425: Imam travnik, na katerem je letos zraslo toliko maha, da je uničil vso travo. Po vsem travniku raste samo gost mah. Kaj naj ukrenem?

Odgovor: Če res gre za travnik, bi ga kazalo sedaj preorati, izdatno potrositi z apnom in Thomasovo žlindro in ga za 3 ali 4 leta spremeniti v njivo. Nato bi ga zopet zasejali s krmnimi rastlinami. Če pa ne gre za pravi travnik, temveč za slabo seno-žet ali pašnik, ki se ne da preorati, ga po dolgem in počez prevlecite z brano, ki je obremenjena s kamenjem. Ta bo izrula mah, katerega morate skrbno zbrati. Tako očiščeno seno-žet pogrnjete s Thomasovo žlindro (scorie Thomas), in sicer raztrosite na vsakih 100 kv. metrov po 10 kg navedenega gnojila (na njivo 350 kg). To morate storiti takoj. Konec marca bi morali posejati na vsakih 100 kv. metrov po okoli ½ kg travnih semen, in sicer mešanico iz laške in angleške ljujke ter travniške bilnice. Mah se razvija samo v vlažnih legah. Ali se na Vašem travniku ustavlja voda, ki nima pravega odtoka? Če je tako, morate odtok čimprej urediti.

Vprašanje št. 426: Rad bi si nabavil cepljenih lesnikov. Kje bi jih dobil in kako naj ravnam z njimi za nasad? Kakšna lega je primerna?

Odgovor: Cepljene lesnike prodajajo vsi drevesničarji, specializirano v tem pa je podjetje Vivaio del nocciuolo v Vignanello (Viterbo). Za lesnike so primerne predvsem južne tople lege, vsaditi pa jih je treba tako kot ostala drevesa, to je v globoko prekopano in izdatno pognojeno zemljo. Kot gnojila oridejo v pošteveh hlevski gnoj in kakšno sestavljeno gnojilo, n. pr. kalijev fosfori dušik 6-12-9 (fosfazo-potassico). Če naročite sadike, pripravite prej zemljišče, da drevesa lahko čimprej posadite.

SLOVENSKO DBRODELNO DRUŠTVO V TRSTU priredi v nedeljo, 16. februarja, ob 22. uri v hotelu Excelsior Palace

»VII. VELIKI DOBRODELNI PLES«

Vstop samo z vabilom, ki ga lahko dobite na sedežu društva v Ul. Machiavelli 22/II vsak dan od 17. do 19. ure. Tu lahko tudi rezervirate mize.

Mali oglasi

Naprodaj imam orehovo deblo, za mizarske namene. Naslov na upravi lista.

Zbirko lepih slov. in ital. knjig (povesti, romani itd.) v dobrem stanju prodam po ugodni ceni. Goran, Gorica, Ulica Caprin 13.

Izdaja Konzorcij Novega lista
Odgovorni urednik Drago Legiša
Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Franciška 20
Telefon 29-477

pirji. S temi sem popoln gospodar družbe. Brez mojega pristanka ne more Fing-Ho razpolagati z zlatimi zakladi. Seveda, če se mu posreči dobiti samo še eno delnico, bo imel večino in bo lahko s tistim denarjem naredil, kar bo hotel, čeprav nima niti najmanjše pravice do njega. Zdaj me razumete, Ivanka, zakaj me tako jezi Joe Bray.»

»No, gospod Lynne... Ah, Cliff,« je brž popravila, ko je srečala njegov ozlovoljen pogled. »saj ni prav, da tako govorite o nekom, ki je pravzaprav Vaš dobrotnik in ki ga niti ni več med živimi.«

Clifford se je delal, kot da je preslišal to opombo in je čez nekaj časa vzkliknil: »Sicer je pa kar lepo v tej okolici. Bilo bi mi kar nerodno iti od tod.«

XVI.

Ko se je Ivanka vrnila, sta sestrični že odšli. Stekla je v svojo sobo in se vrgla na stari divan. Stisnila je glavo v dlani in si skušala urediti misli. Clifford Lynne torej ni nameščenec, plačan od Braya. Je bogatin, in sicer še večji kot stari Joe. Kako bi se obnašal stric North, če bi že prvi dan to vedel? Kako bi se bilo vse obrnilo, če bi se bil pojavil kot mlad, lep in bogat mladenič, kar v resnici tudi je.

Ta misel, da je bogat in mogočen, ji je povzročala skoraj vrto- glavico. Navadila se je že, da se mora žrtvovati za sorodnike in je skoraj z zaprtimi očmi privolila v zakon. Zdaj pa to ni več žrtev.

Sicer pa se je v njenem srcu prvotna radovednost do čudaškega, a odkritega Lynna spremenila v občudovanje in v globoko zaupanje. Še več...

Ivanka se je dvignila in pristopila k odprtemu oknu. Tam nad vilo v gozdu se je valil gost dim. Spomnila se je, da je Clifford vozil domov zalogo za ves mesec. Morda zdaj že kuha, saj zna vse!

Pri vili so še vedno delali. Sekali so smreke, ki so po Lynnovem mnenju zapirale razgled. Ko jih bodo posekali, bo kar iz svoje sobe lahko videla vso vilo.

Nekdo je potrkal, da se je kar preplašila.

»Sem jaz, Letty,« je nestrpnost šeбетala, ko je Ivana odklepala.

»Čemu se pa zapiraš? Lepa sobica,« se je šobila Letty, ki jo je le poredkoma zaneslo v podstrežje. »Oče je telefoniral, da ga ne bo h kosilu in naj prideva z Mabel v London. Ali je tebi kaj na tem, če ostaneš sama doma?«

Vprašanje je bilo čudno, ker je bila Ivanka vedno vajena ostati doma, ko so se šle sestrične zabavati.

»Morda se bomo malo zakasnila,« je nadaljevala Letty, »ker je oče obljubil, da nas pelje v gledališče, potem pa še v Savoy na ples.«

»Prav, prav! Veselo zabavo!«

Letty je že hotela oditi, pa se je še nečesa spomnila.

(Dalje)